

Навчальна програма Music Lessons 1/2e for Windows фірми MiBAC Music Software орієнтована на розвиток музичного слуху і закріплення знань з теорії музики.

Аналіз музичних комп'ютерних програм дозволяє підкреслити їх значущості для підвищенні якості підготовки студентів у контексті комп'ютеризації освіти.

Висновки... Застосування комп'ютерних технологій в музичній освіті здійснюється для вирішення мистецтвознавчих, педагогічних, інформаційно-комунікаційних завдань і, зокрема як інструментарію у процесі навчання музиці та програмованого навчання завдяки створенню навчальних комп'ютерних програм з музичних дисциплін. Використання музичних комп'ютерних технологій сприяє впровадженню сучасних досягнень у практику вищої школи, удосконаленню підготовки студентів музичних спеціальностей, модернізації освітнього процесу у вищій школі.

Перспективи подальших наукових пошуків можуть бути спрямовані на розробку та апробацію диференційованих комп'ютерних програм з питань музичної підготовки для початкової, середньої та вищої освіти.

Література

1. Нагих М.В. Электронная музыка как компонент подготовки педагога-музыканта: дис.... канд.пед.наук: 13.00.08 /М.В.Нагих. – М., 2006. – 223с.
2. Пиксаева О.Н. Компьютерные технологии в процессе обучения музыке (на примере вокальной подготовки студентов педагогических факультетов): дис.... канд.пед.наук: 13.00.08 / О.Н.Пиксаева.– М., 2008. – 236 с.

Анотація

У статті розкривається специфіка комп'ютерної музики, галузі застосування музичних комп'ютерних технологій, навчальні комп'ютерні програми, що використовуються у процесі навчання музиці.

Аннотация

В содержании статьи раскрывается специфика компьютерной музыки, особенности применения музыкальных компьютерных технологий, анализируются учебные компьютерные программы, используемые в процессе музыкального обучения.

Summary

The specific of computer music opens up in the article, industries of application of musical computer technologies, on-line computer tutorials, which are used in the process of study to the music.

Ключові слова: комп'ютерна музика, музичні комп'ютерні технології, навчальні комп'ютерні програми.

Ключевые слова: компьютерная музыка, музыкальные компьютерные технологии, обучающие компьютерные программы.

Key words: computer music, musical computer technologies, on-line computer tutorials.

Подано до редакції 21.10.2011.

УДК 373.31:784(09)(477.54.162)

©2012

Соколова А.В.

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ХОРОВОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ у 30-ті рр. ХХ ст.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Процеси становлення державності та демократизації суспільства, потреби виходу вітчизняної науки і культури на світовий європейський рівень, вимагають подальшої розбудови та реформування національної системи освіти, українського шкільництва на інноваційних засадах, про що йдеться у державних документах (Закони України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті, Концепція національного виховання та ін.).

У зв'язку з цим особливого значення для теорії та практики національної системи освіти набуває вивчення історії українського шкільництва, зокрема питань формування хорової культури школярів.

Для подальшого розвитку системи навчання учнів загальноосвітньої школи хоровому співу важливим є вивчення та конструктивний аналіз 30-х років ХХ ст., які позначилися спробами наукового обґрунтування процесу голосоутверення та навчання дітей співу, розробками в галузі програмного забезпечення означеного феномену.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Вивчення історико-педагогічної, мистецтвознавчої літератури, публікацій у періодичних виданнях досліджуваного періоду свідчить про значну увагу відомих науковців та педагогів до проблем використання хорового співу у навчанні та вихованні підростаючого покоління. Питання музичної та співацької освіти отримали розробку в працях Н.Герасимової-Персидської, В.Іванова, К.Нікольської-Береговської, О.Рудницької та інш; закономірності розвитку вітчизняної хорової культури розкрито в працях Р.Дудик, А.Лашенка; аналіз дитячої хорової культури кінця ХХ ст., зокрема хорової творчості композиторів як її складової, зроблено в дисертаційному дослідженні Ю.Іванової; узагальнену характеристику дитячому хоровому вихованню в Україні надано в навчально-методичному посібнику С.Горбенка; висвітленню історичних аспектів методики музичного виховання в школі присвячено доробки А.Апраксиної, Д.Локшина.

Разом з тим, аналіз дослідженої літератури свідчить про недостатню розробку змісту програм, спрямованих на формування хорової культури школярів у 30-х р. ХХ ст.. Це був час, насичений перспективними

пошуками, знахідками та досягненнями, які ввібрали широкий спектр новаторських ідей вітчизняної та зарубіжної педагогіки.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягала у розкритті особливостей програмного забезпечення хорової культури школярів в означений період.

Виклад основного матеріалу дослідження... Аналіз історико-педагогічної та мистецькознавчої літератури [1; 2; 3; 9; 10] доводить, що найкоротшим шляхом прищеплення дітям прекрасного, цінного і вічного є хоровий спів. Видатними філософами, науковцями, педагогами і митцями він визнавався одним з наймогутніших засобів виховання творчого та інтелектуального потенціалу школярів – “божественне і небесне заняття, яке зміцнює все гарне та благородне в людині” (Платон Афінянський).

На початку 1930-х років в системі освіти України відбулися корінні зміни. Запровадження монополії держави на освіту, ідеологізація змісту, деформація загальнолюдських принципів, заміна новаторських пошуків підпорядкування єдиним програмам – все це відобразилось на всіх напрямках культурно-освітнього руху. Ряд урядових постанов, які вийшли в світ у цей період, свідчили про необхідність реформаторських змін загальноосвітньої школи. В ході їх реалізації було здійснено перехід до загальної початкової освіти, поновлена класно-урочна система навчання, розроблені навчальні плани і програми з навчальних предметів, у тому числі зі “Співів”. Основною тенденцією змістового компоненту навчання стала наявність в учнів певної суми наукових знань, умінь та навичок, а виховна функція мистецтв була замінена утилітарним використанням його потенціалу в будівництві нового суспільства.

Вищезазначені положення знайшли відтворення у резолюції всеросійської конференції з музичного виховання дітей (10-15. X. 1930 р.). Її учасниками – вченими, педагогами-музикантами музика і співі визнавалися основним стрижнем тісного зв'язку школи з підприємствами, а головна мета спрямовувалася на боротьбу за виконання “промфінплану” та здійснення задач соціалістичного будівництва[9].

Найбільш яскраво підтримка такої позиції представників науково-педагогічної думки знайшла виявлення у відгуках М.Румер щодо нових програм зі “Співів” (1930). Завдання предмету, як зазначала науковець, полягало у широкому використанні співу в школі, клубах, заводах і фабриках як методу класової боротьби на музичному фронті, агітації за перевлаштування життя. Педагог наголошувала на застосуванні серед учнів і вчителів нових масових пісень, які б стали провідниками пролетарської музики та допомагали у боротьбі проти “ідеологічно ворожих течій”. На її думку, у роботу школи повинно було покладено гасло: “Виконуємо музику для соціалістичного будівництва” [9; 10].

Загальновідомо, що значущу роль у перебудові всієї системи шкільного навчання відіграли Постанови ЦК партії “Щодо початкової та середньої школи” (1931 р.) і “Про навчальні програми та режим у початковій та середній школі” (1932 р.). У них було відзначено досягнення радянської педагогіки за минулі роки, висвітлено допущені нею помилки та вказано конкретні шляхи перебудови системи освіти, урок “Співу” визначено основним видом музичної роботи у школі. Необхідність систематичності й послідовності у викладенні курсу, визначення конкретного об'єму знань, поступове ускладнення матеріалу, метод історизму – основні чинники цих постанов, що мали безпосереднє відношення і до проблем викладання хорового співу у школі.

Посилення в ці роки у мистецтві та педагогіці формалістичних тенденцій знайшло своє відображення у погіршенні відношення до уроків музики та завданнях, які ставилися перед музичною роботою, а значить і хоровим співом у школі й поза її межами. За навчальними планами 1918 року на уроки співів передбачалось по 2 години на тиждень з I по IX клас, у 1932 – по 1 годині з I по VII клас. Навчальний план 1938 року регламентував проведення уроків співів з I по V класи за розрахунком I, II, V класи –1 година; III, IV – 0,5 години. Постійне скорочення сітки годин негативно впливало на якість хорової роботи.

Однак, зусилля відомих науковців і педагогів-музикантів були спрямовані на розробку системи навчання дітей співу, створення більш завершених програм та методичних посібників. У ході наукового пошуку було доведено, що програми цих років для вітчизняних шкіл створювалися або перероблялися відомими українськими педагогами-музикантами М.Гармаш, О.Равінов на основі російських програм.

У програмі 1932 року, в порівнянні з попередніми 1930, 1931 роками, помітні значні покращення щодо системи навчання співу: навички (у загальному викладенні) розподілені за роками, робиться спроба згрупування за таким же принципом і пісенного матеріалу[3].

Вивчення та аналіз програм зі співів, навчально-методичної літератури свідчать про поступове підвищення на уроці ролі хорового співу та підпорядкування йому всіх видів музичної роботи. У порівнянні з “Програмою початкової школи 1935 р.”, у програмі 1937 року, процентне співвідношення видів музичної роботи складало:

	I	II	III	IV
Співі	50	50	55	55
Музична грамота.....	5	15	25	25
Слухання музики.....	10	10	20	20
Рух.....	35	25	-	- [8,с.66]

Необхідно звернути увагу і на певні зміни, які відбувалися в основному змісті програмно-методичних документів щодо навчання дітей хоровому співу. Так у програмах 1932-1936 рр. воно мало загальний характер і спрямовувалось більше на оволодіння учнями організаторськими й загальномузичними знаннями та вміннями: "чергування співу і супроводу" (I група, програма 1932 р.); "дружний вступ та закінчення" (I клас, 1934 р.); "знайомство з нотними знаками в їх часовому значенні", "засвоєння паузи, як довжини" (III клас, 1934 р., 1936 р.); "стежити за співом по листівках", «поняття про довжини», "знання пауз", "елементарний ритмічний диктант", "вміти диригувати на 4/4" (IV клас 1934 р., 1936 р.) [6;7;8].

У пояснювальних записках було відсутнім: а) визначення поняття співацькі навички та їх складових; б) окреслення певних вимог щодо оволодіння ними; в) надання методичних прийомів. У цільових настановах для третього й четвертого класів вони не виділялися окремо і визначалися як "Співи та нотна грамота". Наприклад у пояснювальній записці до програми 1934 року (1 клас) зазначалося: "1) *Робота над звуком*. Спів без крику. Вироблення легкого рухливого звуку. Плавне звучання..." [6].

У порівнянні з вищезазначеним, у програмі для початкової школи 1937 року питання навчання хоровому співу набули більш детальної систематизації. Співацькі навички розподілено на вокальні (робота над диханням, звуком, текстом) та елементи хорової звучності (інтонація та стрій, ансамблеві й хорові навички). Називаючи їх, автори вже намагалися уживати відповідну вокально-хорову термінологію (співоча постава; головний звук; вироблення легкого, прикритого звучання на верхніх звуках). Однак, як свідчить наведений вище приклад, укладачі ще самі твердо не розумілися на ній. Так, виокремлюючи в елементах хорової звучності інтонацію та стрій, ансамбль, вони додають "й хорові навички" і включають до них ще й "спів без супроводу", хоча не дають учителю конкретних методичних пояснень, що розуміють під даним поняттям та таким розподілом. Така недовершеність вносила певну плутанину у практичну роботу вчителів [8].

Позитивним моментом даної програми є також надання вчителю покажчика діапазону звучання дитячих голосів по класам: II клас – "співання пісень в діапазоні від "до" першої октави до "мі" другої", III клас – "від "сі" малої октави до "мі" другої", що значно полегшувало роботу з методичної точки зору [8, с. 66-84].

У наведеній програмі більш ґрунтовного і змістовного розкриття набули методичні пояснення щодо дотримання вчителем педагогічних принципів навчання. Так увага зверталась на поступове і систематичне ускладнення пісенного матеріалу не тільки в межах кожного класу, але і протягом усього навчання. Підґрунтям забезпечення даної настанови, на думку укладачів, мав стати план роботи для кожного класу окремо, при складанні якого вчитель повинен був враховувати загальний і музичний рівень розвитку дітей та місцеві умови (міська, сільська школа) [8, с. 69].

Певним здобутком було звернення уваги вчителів на використання на уроці вокально-хорових вправ для набуття учнями співацьких навичок. До позитивних рис даної програми можна віднести також: надання у "Пояснювальній записці" коротких загальних теоретико-методичних характеристик пісень; підкреслення необхідності використання на уроці співу без супроводу. "Вже з 1 класу вчитель привчає дітей до співів без супроводу. На цих піснях набуваються перші основні навички правильного звукоутворення, дикції тощо" [8, с. 67]. Однак, методичні питання досягнення необхідних результатів у роботі залишалися поза увагою розробників інструктивних матеріалів.

Поруч з позитивними наробками програми 30-х років мали ще певні хиби. Загальновідомо, що процес навчання повинен бути цілеспрямований на розвиток, ускладнення та удосконалення кожної навички з року в рік, формування в кожному класі нових, більш складних навичок. Крім того, одне з головних завдань програми і полягає в тому, щоб вказати та розглянути шляхи такого росту. Однак, вивчення змісту програм зі співів для середніх класів свідчить про відсутність конкретних розробок щодо підвищення рівня оволодіння вокально-хоровими навичками. Так від учнів п'ятих класів, як і від перших-четвертих, вимагалось вміти заспівати "одноголосну пісню у середньому регістрі з чистою інтонацією, дотримуючись елементарних правил дихання". У програмі 1937 року регламентовані співацькі навички п'ятого класу можуть бути віднесені і до першого класу: в розділі "Робота над звуком" рекомендувалося працювати над: "правильною співацькою поставою", "природним, вільним, без крику та напруження звуком" та інш. [3, с. 243].

Формулювання програмних вимог щодо оволодіння вокально-хоровими навичками продовжувало носити недосконалий декларативний характер ("Навички поєднання співу з декламацією" 1932 р., "Правильне дихання під час зміни фраз" 1934 р.). Укладачі не розкривали змістовий компонент вимоги, не пояснювали який прийом необхідно використовувати, що з методичної точки зору не допомагало, а значно ускладнювало роботу вчителів.

Аналіз репертуару програм середньої школи та пропонованих хорових творів для позашкільної роботи першої половини 30-х років свідчить, що пісенна та хорова творчість тогочасних композиторів набула значного розмаху. Такі композитори як К. Богуславський, Д. Кабалевський, М. Коляда, Г. Компанієць, М. Фоменко, Т. Шутенко та інші спрямували свої творчі зусилля на створення дитячого пісенного репертуару.

Взагалі, пісенний матеріал, наданий в інструктивних освітніх документах, відповідав вимогам різноплановості і різножанровості, але ще не повністю задовольняв з точки зору педагогічної доцільності,

художньої цінності, змістовного навантаження поетичного тексту, рівня складності музичної мови, урахування вікових особливостей розвитку голосового апарату учнів, їхніх виконавських можливостей, доступності його для дитячого сприйняття. Аналізуючи зразки дитячої хорової творчості, відомі педагоги і композитори висловлювали занепокоєння її станом. Так, педагог - композитор П.Козицький різко засуджував поширене використання у дитячому хоровому співі примітивних пісень з "убогим" літературним і музичним змістом, які, на його думку, перешкоджали подальшому розвитку "музичної культури пролетаріату". Він піддавав гострій критиці тематику і музичну мову низькопробних зразків пісенного жанру і, звертаючись до композиторів-професіоналів, закликав створювати для школярів тільки високохудожні зразки [2].

Матеріал зі співу, який пропонувався у навчальних програмах першої половини 30-х років, був різноманітним за характером і змістом. У перших двох класах до його складу входили пісні дитячого побуту, танцювальні (танкові), трудові, жовтєнські, пісні-ігри, написані сучасними композиторами або взяті з народнопісенної творчості. Серед них: О.Олександров "Льотчики", "Як без дудки, без дуди", "Як на тоненький льодок"; В.Бєлий "Піонерська-військова"; Д.Кабалевський "Вулиця", "Пташиний дім"; В.Калінніков "Зоосад", М.Раухвергер "Автомобіль", "Жовтенята"; "У дітей порядок"; народні "А вже весна", "А й ну коте, котимо", "Журавель" та інші.

Починаючи з третього класу навички та знання учнів, за програмою 1934 року, набувалися на музичному матеріалі, який групувався "навколо приступних дітям цього віку питань". Третій клас – стара народна та революційна пісня, сучасна революційна пісня, творчість народів СРСР та зразки музики Заходу ("Эй, ухнем", "Варшавянка", "Замучен тяжелой неволей", Мейлан "Красней, чем вишни сок" (тюркська), обр. Лобачева "Над річкою Ілек" (татарська), Л.Бетховен "Сурок", Ф.Шуберт "Шарманщик" та інш.). Четвертий клас – народна та революційна пісня, твори видатних композиторів минулого та сучасного ("На баррикады" (польська), "Коли б уже вечір" (нар. п.), М.Мусоргський "Поздно вечером сидела", Ф.Шуберт "Млинар", Т.Шутенко "Пісня колгоспного піонера", К.Богуславський "Рапорт Постишева", М.Красев "Мопровська" та інш.). Засвоєння та усвідомлення запропонованого музичного матеріалу, на думку укладачів, обумовлювалося необхідністю отримання дітьми початкового мінімуму музичної культури [6, с. 2-10].

Треба зазначити: незважаючи на те, що у переробці і доповненні програм для вітчизняних шкіл приймали участь відомі українські науковці-педагоги, у репертуарних списках програм зі співу творчі доробки українських композиторів та зразки народної музики посідали зовсім незначне місце. Так з двадцяти однієї пісні визначеної для вивчення у першому та другому класах, їх пропонувалося лише три-чотири: М.Коляда "Вітер на річці", М.Леонтович "Женчикок", Л.Ревуцький "Свято Червоної Армії", М.Ступницький "Корольок" [6; 8].

Крім того, при офіційному визнанні за музичним вихованням в школі значущої складової загального виховання, на практиці уроки співів зводились до другорядних.

Основна мета програм 1934-1938 років спрямовувалася на використання емоційного впливу музики для закріплення в дітях ідей комуністичного виховання[4; 6; 7; 8].

Пріоритетні завдання уроків співів та занять дитячих хорів полягали в оволодінні учнями вокально – хоровими навичками та широкому розвитку виконавської діяльності шкільних хорів. У такий спосіб уся робота підпорядковувалася лише процесу вивчення пісень, хорових творів і організації концертних виступів.

Висновки... Таким чином, ґрунтовний аналіз офіційних документів та навчальних програм зі співів 30-х років свідчить про зростання уваги вчених і фахівців до проблеми навчання дітей хоровому співу та програмного забезпечення формування хорової культури. Однак шляхи, які призначалися щодо її вирішення не мали конкретних теоретико-методичних настанов так необхідних для вчителів-практиків того часу. Оволодіння учнями вокально-хоровими навичками не підпорядковувалося музичному образу та художньому виконанню, а розглядалося, головним чином, як засіб опанування технікою співу. І саме механічний розподіл єдиного процесу – вивчення та виконання твору – являвся основою теорії, методики та практики формування хорової культури школярів.

Позитивне значення у дослідженні проблеми формування дитячої хорової культури матиме вивчення питань хорового виконавства школярів у 30-ті р. ХХ ст. .

Література

1. Апраксина О.А. Методика музикального виховання в школі: учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. №2119 «Музыка и пение» / Ольга Александровна Апраксина. – М. «Просвещение», 1983. – 224 с., нот. ил.
2. Козицький П. Що таке «музика легкого жанру», і як з нею бути / П.Козицький // Музика. – 1932.– № 4. – С.43-45.
3. Локшин Д.Л. Хоровое пение в русской дореволюционной и советской школе / Даниил Львович Локшин. – М. : АПН РСФСР, 1957. – 296 с.
4. Навчальні плани початкової та середньої школи. – К. : Державне учбово-педагогічне видавництво «Радянська школа», 1938. – 21 с.
5. Програми для трудшкіл на транспорті України. Держ. видавництво «Радянська школа». – Х., 1926. – В.2. – 95 с.
6. Програми початкової та середньої школи. Музика та співу (1-4 клас) на 1934/35 навч. рік. Держ. видавництво «Радянська школа». – Х., 1934. – 12 с.

7. Програми початкової школи для шкіл з українською мовою викладання.. Держ. учбово-педагог. видавництво «Радянська школа». – Х., 1936. – 127 с.
8. Програми початкової школи Держ. учбово-педагог. видавництво «Радянська школа». – К., 1937. – 128 с.
9. Румер М. Музыка на фронте социалистического строительства / М. Румер // Искусство и дети. – 1930. – №10. – С.12-15.
10. Румер М. Обсуждаем новые программы по музыке / М. Румер // Искусство и дети. – 1931. – №4. – С.24-26.

Анотація

У статті розглядаються особливості змісту програм, спрямованих на формування хорової культури школярів у 30-ті роки ХХ ст..

Аннотация

В статье рассматриваются особенности содержания программ, направленных на формирование хоровой культуры школьников в 30-е годы ХХ ст.

Summary

The article is devoted to the features of maintenance of the programs, directed on forming of choral culture of scholars in 30-ies of XX century.

Ключові слова: хоровий спів, програма, вокально-хорові навички, репертуар.

Ключевые слова: хоровое пение, программа, вокально-хоровые навыки, репертуар.

Key words: choral singing, program, vocally choral skills, repertoire.

Подано до редакції 24.10.2011.

УДК:37.03.398

©2012

Танько Т.П.

ДИДАКТИЧН УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Підвищення ролі загальнолюдських цінностей, збагачення духовної культури, відновлення зв'язків з національними джерелами, зростання інтелектуального та творчого потенціалу особистості викликають необхідність створення оновлених педагогічних концепцій освіти і навчання, які сприяють не тільки передачі учням певного обсягу знань і вмінь, але й розвитку творчого мислення, мобілізації внутрішніх сил, духовної активності, здібностей до самоосвіти та самовдосконалення.

Важливе місце займає якісне покращення підготовки педагогічних кадрів, спрямованість на формування у майбутніх учителів творчого ставлення до своєї професійної діяльності, вміння організувати роботу таким чином, щоб діти в процесі навчання не тільки опанували певні знання й навички, але й розвивали свої творчі нахили, здібності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Проблема формування творчих здібностей актуальна в сучасній музичній педагогіці. Відомі фундаментальні дослідження з психології творчості Л.Виготського, С.Рубінштейна, Б.Кедрова, А.Буршлінського, Я.Пономарьова, О.Тихомирова.

Пошуки шляхів та методів формування й розвитку музичних і музично-творчих здібностей досліджували А.Арісменді, Е.Башич, П.Вейс, В.Верховинець, Д.Кабалевський, М.Леонтович, К.Орф, К.Стеценко та ін.

Формулювання цілей статті... Зміна освітньої парадигми зумовлює необхідність переосмислення сфери виховання творчої особистості засобами мистецтва та розробку ефективних умов, оптимальних методик і технологій, що відповідають сучасним методологічним та теоретичним засадам.

Виходячи з цього, метою статті є дослідження дидактичних умов розвитку творчих якостей у студентів музично-педагогічних факультетів у різних видах навчально-виховної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження... У професійно-педагогічній діяльності вчителя музики, в практичній роботі якого поряд з викладанням різноманітних методик особливе місце посідає музично-естетична діяльність, яка є основним засобом впливу на духовний світ дітей, розвиток їх художнього мислення, збагачення емоційного досвіду. Наявність у педагога такого профілю можливостей впливати на музично-естетичний розвиток учнів певною мірою залежить передусім від рівня розвитку його особистих творчих якостей, що є запорукою успішної професійної діяльності. Тому музично-педагогічна підготовка та професійний розвиток студентів повинні розглядатися як багаторівневий процес, що може активно впливати на формування творчих якостей майбутнього фахівця.

Відомо, що творчу особистість можна сформувати тільки завдяки її залученню до творчої діяльності, творчого пошуку. З метою вирішення цього завдання навчально-виховний процес слід спрямувати на активізацію саме творчого аспекту навчальної роботи, у процесі якої студент для вирішення проблемної ситуації може сам аналізувати проблему, відшукувати рішення, обмірковувати стратегію дій.

Умови оптимізації музично-педагогічного процесу містяться у цілеспрямованій передачі соціально-історичного досвіду, естетичних аспектів функціонування музичного мистецтва в соціокультурному середовищі, особливостей виконавської майстерності тощо. Виходячи з цього розвиток творчих здібностей майбутніх учителів